

KOMMUNPLAN

2024-2027

med budget för 2024, Tyresö kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....	3
Ekonomiska utmaningar.....	4
En god ekonomi är grunden till allt.....	4
Så styrs kommunen.....	4
Vad är en kommunplan?.....	4
Vision.....	5
Strategisk inriktning, målområden och politiska uppdrag.....	5
Målområden, mål och politiska uppdrag.....	6-11
Besluts punkter.....	12-13
Arbetslinjen och blomstrande företag.....	14
Socialtjänst, social omsorg och arbetsmarknad.....	15
En förskola och skola för var och en.....	16
Trygghet, kvalitet och guldkantad tillvaro för våra äldre.....	17
Nedsatt förmåga ska inte vara ett hinder.....	18
Kultur och fritid.....	19
Ett grönt och hållbart Tyresö.....	20
Omvärldsanalys.....	21-24
Budgetförutsättningar 2024.....	25-26
Barnets bästa.....	27
Yrkanden - bilaga 1.....	28-29
Investeringsprogram - bilaga 2.....	30
Nämndernas verksamhet - bilaga 3.....	32-35

Allas vårt Tyresö

Vi befinner oss i en utmanande tid. Inflationen har ökat rejält, energipriserna är höga och matpriserna skenar. Det är alltid viktigt att vi politiker prioriterar ansvarsfullt för att förhindra ytterligare kostnader för hushållen. En skatteköjning i detta läge är absolut inte tänkbart. Kommunens verksamheter behöver på ett kontrollerat sätt anpassas efter rådande läge.

För oss är det viktigt att Tyresö är en kommun som erbjuder trygghet, valfrihet och livskvalitet. Vår kommun utgörs av alla oss som bor, lever och verkar här. Att vara Tyresöbo ska vara synonymt med en känsla av stolthet. En stor del av Tyresös attraktionskraft ligger i våra blå och gröna värden, det får vi inte äventyra. Vi kan satsa på tillväxt och byggande i vissa kommundelar, i andra delar vill vi värna den gröna småskaligheten genom att gå väldigt varsamt fram eller inte bygga alls.

Varje människa är unik och ska ges möjligheter att skapa sig ett bra liv och tillåtas växa av egen kraft. Vi vill att det offentliga ska tillhandahålla plattformen och verktygen för att varje människa ska kunna bygga vidare och utveckla sina liv. Det är därför viktigt att våra kärnverksamheter prioriteras och håller en hög kvalitet. Vi verkar även för ett mer attraktivt näringslivsklimat. Politiker och byråkrater ska inte detaljstyra människors vardag eller livsval. Vi tror på valfrihet och en mångfald av utförare. Valfrihet ger den enskilde individen makten. Det ökar utbudet, konkurrensen och bidrar till kontinuerlig utveckling. Du ska kunna välja den barnomsorg/skola som passar er bäst. Du ska kunna välja den äldreomsorg du vill ha och du ska kunna välja den bästa omsorgen utifrån dina behov.

Alla kan dessutom någon gång behöva stöd om man drabbas av situationer där den egna förmågan inte längre räcker till och som Tyresöbo ska man kunna räkna med att samhällets stöd fungerar. Med optimism om framtiden för vår vackra kommun och i trygg förvisning om att vår budget innehåller förstärkningar för fortsatt kvalitetsutveckling överlämnar vi denna budget till Kommunfullmäktige för antagande.

Anki Svensson (M)
oppositionsråd

Ulf Perbo (KD)
gruppledare

Ekonomiska utmaningar

Omvärlden präglas av invasionen av Ukraina och dess följdverkningar i form av flyktingmottagande och ett i övrigt känsligt säkerhetsläge. Dessutom befinner vi oss i en tid av ökade energipriser, inflation på många varor och ökande räntor. Utöver detta finns ihållande trender och problembilder som klimatförändringar, ökad försörjningsbörda, polarisering, digitalisering och bostadsutmaningar som kommunen behöver förhålla sig till.

En god ekonomi är grunden till allt

Som Tyresöbo ska du känna dig trygg i att Moderaterna och Kristdemokraterna är partier som står för ordning och reda i ekonomin. Vi lovar inte allt till alla och vågar prioritera välfärdens kärna. På ett systematiskt sätt ska kommunens verksamheter kontrolleras för att hålla en hög kvalitet.

Vi kommer att värna om dina skattepengar och alltid sträva efter att få ut mesta möjliga ur varje skattekrona.

Så styrs kommunen

Tyresö kommuns styrning och planering ska ge våra medborgare största möjliga valuta för skattepengarna. Den består av olika komponenter som är viktiga för att åstadkomma en utveckling i riktning mot visionen och för att uppfylla de mål som kommunfullmäktige sätter upp. För att kommunens vision ska kunna uppfyllas krävs att hela organisationen arbetar mot de gemensamma målen. Därför arbetar vi kontinuerligt med uppföljning och utvärdering. Under hela processen är det viktigt att medarbetarna på alla nivåer involveras och är delaktiga.

Vad är en kommunplan?

Kommunplanen lägger fast riktningen och de övergripande ramarna för vad som ska åstadkommas på en övergripande nivå. Kommunplanen följs upp och eventuella revideringar görs årligen.

Vision

Tyresö kommuns vision beskriver den långsiktiga målsättningen med allt som görs av och i kommunen. Visionen är helt i samklang med det som eftersträvas i Agenda 2030.

I Tyresö finns det hållbara livet, nära storstad, skog och skärgård.

I Tyresö finns plats för alla – här trivs nya tankar.

Tillsammans skapar vi trygghet och tillit.

Tyresö är hemma!

Strategisk inriktning, målområden och politiska uppdrag

Den strategiska inriktningen konkretiserar visionen genom att beskriva vad som ska uppnås. Till visionen och den strategiska inriktningen kopplas fem strategiska målområden. Dessa områden bedöms vara särskilt viktiga att fokusera på för att nå en utveckling i linje med den strategiska inriktningen och för att nå kommunens vision. För varje målområde finns en målbild som beskriver det önskade tillståndet inom området. Det finns även mål konkretiserade som är en prioritering av vad som är viktigast att åstadkomma under mandatperioden, samt indikatorer som mäter måluppfyllelsen. Det finns också politiska uppdrag som är viktiga för att kommunen ska röra sig i rätt riktning. Dessa uppdrag förstärker och tydliggör arbetet med några av målen samt den övergripande strategiska inriktningen. De politiska uppdragen ska verksamheten arbeta särskilt med.

Strategisk inriktning

Med kvalitet, trygghet och valfrihet i fokus, skapar vi hållbara gröna och blå värden. I Tyresö lever alla delar av kommunen. Här finns det centrumnära småstadslivet, stora grönskande områden, kulturhistoriska miljöer och vår vackra port mot skärgården. I Tyresö lever du ett gott vardagsliv med närhet till det mesta som behövs. Här finns goda utbildningsmöjligheter, ett aktivt näringsliv, gott serviceutbud och ett fantastiskt föreningsliv. På fritiden finns många aktiviteter att ägna sig åt inom idrott, kultur och friluftsliv. Här finns möjlighet till rekreation och aktivitet på hav och land. I Tyresö kan du gå genom livets alla faser och genom egna val skapa en tillvaro som passar dig. Tyresö präglas av idériakedom, trygghet och delaktighet. Allas vårt Tyresö – både invånare och medarbetare är medskapare av vår framtidskommun och tillsammans bidrar vi till en gemenskap och positiv utveckling för kommunens bästa.

Målområden, mål och politiska uppdrag

Målområde 1: Hög kvalitet och gott bemötande

Tyresö står för hög kvalitet i all service och verksamhet som finansieras med kommunala medel. Verksamheten präglas av tillit och öppenhet. Invånaren står i fokus och arbetet syftar till ständiga förbättringar. Tyresö har ambitionen att erbjuda en service av hög kvalitet och ett gott bemötande i alla verksamheter. Tillgängligheten ska vara god. Det ska vara lätt att få kontakt med kommunen och skyndsamt få svar på de frågor som ställs eller hjälp med de ärenden du har. Kundnöjdheten i kontakten med Tyresö kommun ska vara hög, oavsett om du representerar dig själv som invånare, en förening eller ett företag.

Mål: Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.

Indikatorer:

1. Delaktighetsindex i KKiK
2. Tyresö kommuns resultat i KKiK
3. Företagsklimat, (NKI)
4. Medborgarnas nöjdhet med hur kommunen sköter sina olika verksamheter (SCB:s medborgarundersökning och egna servicemätningar)
5. Nämnder/förvaltningar/kontor/stabers/bolagets måluppfyllelse (servicemätningar ingår i nämndernas uppföljning)

Politiskt uppdrag: Övergripande – Samverkan med Tyresöbornas behov i fokus
Samhället förändras i snabb takt och det krävs högre kapacitet för att utföra den service som invånarna förväntar sig och har rätt till och Tyresöbornas behov ska vara i fokus och tillfredsställas. En handlingsplan för ökad samverkan inom kommunens verksamheter ska tas fram. Handlingsplanen ska leda till att förvaltningar, verksamheter och enheter alltid arbetar gränsöverskridande och tillsammans när ett kommungemensamt angreppssätt ger mervärde. Tempot i kommunens digitalisering ska öka och spegla tiden vi lever i.

Målområde 2: Trygga hela livet

Tyresö är en trygg kommun att leva och verka i. Här kan människor mötas, känna sig hemma och finna lugn. Trygghetsskapande åtgärder kombineras med långsiktiga, förebyggande och främjande insatser som ger resultat. Här finns trygghet genom hela livet.

Tyresö ska ha en trygg miljö vilket spänner över många områden i kommunens verksamheter, från barn och unga i förskola, skola, föreningsliv och medarbetare, till trygghet för äldre och personer med funktionsvariation som är mottagare av insatser. Även trygghet på fritiden och i offentliga miljöer är områden som kommunen ska arbeta systematiskt med, bland annat genom en förvaltningsövergripande styrgrupp. Invånare och mottagare av kommunens tjänster ska också känna trygghet i att kommunen hanterar ärenden på ett rättssäkert sätt och att insatser som görs bygger på vetenskaplig grund, professionens kunskap och erfarenhet samt delaktighet. Trygghet ska vara ett prioriterat

område för kommunen. I detta ingår förstärkningar gällande det främjande och förebyggande trygghetsarbetet och arbetet med krisberedskap.

Mål: Tyresö ska vara tryggt

Indikatorer:

1. Trygghetsmätningar
2. Ungas trygghet
3. Nämnder/förvaltningar/kontor/stabers/bolagets måluppfyllelse

Politiskt uppdrag: Tyresö ska vara tryggt

Genomför en kartläggning av kommunens arbete för ökad trygghet (både förebyggande insatser, samverkan och andra trygghetsinsatser) i alla verksamheter med föreslagna åtgärder för att ge Tyresöborna effektfulla trygghetsinsatser. Möjligheten att anlita ambulerande ordningsvakter på utsatta platser i kommunen ska ses över. Tyresö ska ha en trygg miljö vilket spänner över många områden i kommunens verksamhet, från barn och unga i förskola, skola, föreningsliv och medarbetare, till trygghet för äldre och personer med funktionsvariation som är mottagare av insatser. Även trygghet på fritiden och i offentliga miljöer är områden som kommunen ska arbeta systematiskt med.

Målområde 3: Hållbar framtid

Tyresö använder gemensamma resurser på ett sätt som inte äventyrar framtida generationer. Det handlar såväl om ekologi som om en ansvarsfull social och ekonomisk utveckling. Tyresö har ett innovativt förhållningssätt till hållbarhet och ger kommunens invånare förutsättningar, det ska vara lätt att göra rätt. Tyresö erbjuder ett brett utbud och stor valfrihet. Med stor mångfald inom välfärdstjänster, näringsliv, kultur- och föreningsliv, så väl som god variation av naturtyper och bostadsmiljöer, finns många möjligheter att välja hur livet ska se ut.

Ett långsiktigt hållbart samhälle utgör utgångspunkt för kommunens miljömål. Hållbarhet är ett brett begrepp som inbegriper ekologisk, såväl som social och ekonomisk utveckling. Arbetet med att ta fram kommunens nya hållbarhetsramverk med anknytning till Agenda 2030 liksom uppdatering av kommunens miljömål kommer påbörjas under 2024. För att stärka den ekologiska hållbarheten ska den ekologiska statusen i sjöar, vattendrag och kustvatten förbättras. Alla som kan jobba ska jobba och försörja sig själva i Tyresö. Det är en viktig nyckel för ett starkt samhälle genom social hållbarhet. Kommunen ska arbeta mer med mottagare av insatser och invånare som medskapare genom medborgardialoger och genom ökat inflytande i beslut som rör den egna personen eller anhörig. Kommunen ska skapa förutsättningar för en hållbar och balanserad befolkningsutveckling och tillväxt genom samordnad planering av bostäder, infrastruktur, omsorg, arbetsplatser, handel, utbildning, fritid och tillgänglighet. I Tyresö arbetar förvaltningarna tillsammans kring de strategiska planer och dokument som pekar ut riktningen för Tyresö. För att värna Tyresös gröna och blå värden behöver byggtakten sänkas.

Mål: Tyresö ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka

Indikatorer:

1. Sysselsättning
2. Andel vattenförekomster som har en god vattenstatus
3. Totala fosforhalter i Tyresöån, Drevviken och Öringesjön
4. Hållbarhetsredovisning
5. Nämnder/förvaltningar/kontor/stabers/bolagets måluppfyllelse

Politiskt uppdrag: Tyresö har växtvärk – sänk byggtakten

Se över och revidera Tyresös översiktsplan 2035, tillhörande strategier och andra styrdokument som beslutades under föregående mandatperiod. Riktlinjer för bostadsförsörjning ska tas fram för beslut. Att växa som kommun handlar om så mycket mer än bostäder. Service i form av förskolor, skolor och äldreomsorg ska utvecklas i samma takt och med fortsatt hög kvalitet. Framkomlighet för alla trafikslag behöver följa utvecklingen. Tyresös gröna och blå värden ska värnas samt vara bidragande till en mer levande skärgård.

Politiskt uppdrag: Lokalförsörjning

Ta fram en långsiktig plan gällande kommunens lokalförsörjning med utgångspunkt att byggtakten i Tyresö sänks. Ta fram en långsiktig plan för kommunens fastigheter gällande underhålls- och reinvesteringsbehov med tillhörande kostnader och förslag till åtgärder efter prioriteringsordning. För att kunna möta behovet av kommunal service behöver det finnas en tydlig plan och helhetsplanering för verksamheternas behov av fastigheter och anläggningar. Det fastighetsbestånd som Tyresö kommun äger behöver inventeras för bibehållande av byggnadernas värde.

Politiskt uppdrag: Attraktivt näringsliv

Ta fram riktlinjer för kommunens näringslivsarbete. Utred möjligheten att skapa ett företagarråd med syfte att utveckla samarbetet mellan politiker, tjänstemän, företagare och föreningar i Tyresö. Ett bra företagsklimat skapas av en mängd faktorer. Kommunen råder inte ensam över alla, men kan inom sina egna ansvarsområden medverka till att näringslivet ges bra förutsättningar att verka, utvecklas och att etablera sig.

Målområde 4: Ekonomi i balans

Tyresös verksamheter ska vara kostnadseffektiva med hög kvalitet. Kvalitet och ekonomi hänger ihop och effektiva processer har fokus på det som är viktigt att åstadkomma för Tyresöborna.

Tyresö ska ha en ekonomi i balans. En god ekonomi är en förutsättning för att kunna bedriva en bra och kvalitativ verksamhet. Målet för samtliga nämnder är därför att inte ha någon negativ avvikelse från fastställd budget. Vid en sådan avvikelse ska en analys och åtgärdsplan upprättas. Det är viktigt att nyttja de tillgängliga resurserna på ett effektivt, cirkulärt och hållbart vis. Tyresö kommun ska ta fram och följa en långsiktig plan för att kunna sänka skatten på sikt, likt jämförbara kommuner, och samtidigt öka kvaliteten i kärnverksamheterna.

Mål: Tyresö ska ha en ekonomi i balans

Indikatorer:

1. Alla förvaltningar och kontor bedrivs med tilldelade resurser och bolagens verksamheter bedrivs enligt budget.
2. Samlat resultat för kommunens förvaltningar och kontor är i enlighet med tilldelade resurser.

Finansiella mål: Kommunens resultat ska över en mandatperiod uppgå till 2,0 procent av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag.

Indikatorer:

1. Medelvärde för balanskravsresultatet som andel av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag. Mätning sker för innevarande och de tre föregående åren. Kommunen ska övertid ha en balanserad ekonomisk ställning.
2. Kommunens soliditet exklusive pensionsåtagande intjänat före 1998 ska vara 32 procent eller mer.

Politiskt uppdrag: Ekonomisk hållbarhet

Ta fram en långsiktig ekonomisk plan med ett tioårsperspektiv som syftar till att stärka Tyresö kommuns ekonomi och att på sikt sänka skatten likt jämförbara kommuner. Planen ska skapa goda förutsättningar att möta kommunens framtida tillväxt och samtidigt garantera att kommunen levererar service och tjänster med hög och ökad kvalitet. I planen samlas ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser vilket ger goda möjligheter att hantera exempelvis oförutsedda konjunktursvängningar och demografiska förändringar. Planen uppdateras vartannat år. En god ekonomi och en god ekonomisk hushållning är en förutsättning för att kunna förverkliga Tyresö kommuns vision.

Målområde 5: Attraktiv arbetsgivare

Medarbetare i Tyresö kommun ska känna trivsel och ges goda förutsättningar att nå hög måluppfyllelse. Framtidens kompetensförsörjning ska mötas och nya smarta arbetssätt utvecklas.

Kommunens medarbetare är navet i både måluppfyllelse samt möjligheten att utveckla samhällsuppdraget. Medarbetare i Tyresö kommun och dess bolag är motiverade och ges ett stort förtroende och ansvar att påverka och ständigt förbättra arbetssätten för att tillsammans nå de gemensamma övergripande målen. Engagerade och kompetenta ledare skapar förutsättningar för alla medarbetare att vara motiverade, delaktiga och våga tänka nytt. Genom gemensamma förhållningssätt och arbetssätt, samt en tydlig gemensam målbild, säkerställer ledare tillsammans med medarbetare en hög måluppfyllelse. Genom kompetensutveckling och goda anställningsvillkor ska Tyresö vara en attraktiv arbetsgivare samtidigt som kommunen ska möta framtidens kompetensförsörjning.

Mål: Tyresö kommunkoncern ska vara en attraktiv arbetsgivare

Indikatorer:

1. Kommunkoncernens sjukfrånvaro samt frisktal.
2. Resultat i medarbetarundersökningen.
3. Nämnder/förvaltningar/kontor/stabers/koncerns måluppfyllelse.

Uppföljning

Kommunfullmäktige ansvarar för kommunens övergripande och långsiktiga styrning genom att ange övergripande mål, inriktning och omfattning i kommunplanen. Kommunstyrelsen verkställer kommunfullmäktiges beslut och ska dessutom utöva tillsyn över nämnder och bolag. Det är kommunstyrelsen som fastställer formerna för hur verksamheter och ekonomi ska följas upp och rapporteras. Kommunstyrelsens uppföljning till fullmäktige sker genom delårsrapporter och årsredovisning. Delårsrapporterna upprättas var fjärde månad per den 30 april och den 31 augusti. De ska innehålla utfall och ekonomiska prognoser för drifts- och investeringsbudget samt redovisa måluppfyllelse och följa upp risker. Årsredovisning görs vid varje årsskifte. Delårsrapporten ska innehålla utfall, ekonomiska prognoser, bedömning av måluppfyllelse och uppföljning av risker. Den ska även innehålla förslag på åtgärder vid avvikelser samt status på uppdrag.

Övergripande mål

Det finns många globala, nationella och regionala mål som vi måste ta hänsyn till i kommunens verksamheter. Dessa mål gäller skilda områden såsom exempelvis jämställdhet, motverka diskriminering, demokrati, folkhälsa och miljö. När kommunen utformar den långsiktiga planeringen tar vi hänsyn till bland annat de globala målen, Agenda 2030. De globala målen är ett ramverk i det lokala arbetet och genom att agera lokalt i kommunen bidrar vi till att dessa mål uppfylls.

- ✓ *Kommunen och dess bolags verksamheter ska bedrivas med tilldelade resurser*
- ✓ *Kommunen och dess bolag ska noga kontrollera att låneskulden inte skenar och att soliditeten är stabil*
- ✓ *Kommunen ska ta fram och följa en långsiktig plan för att kunna sänka skatten till den nivå som andra jämförbara kommuner har. Detta utan att dra ner kvaliteten i kärnverksamheterna*
- ✓ *Tyresö ska vara tryggt*
- ✓ *Verksamheterna levererar goda resultat med hög måluppfyllelse. Tyresö kommun och dess bolag levererar kvalitet som ständigt förbättras i alla verksamheter och med tydlig uppföljning ska detta rapporteras systematiskt*
- ✓ *Politiska prioriteringar ska följas. Politiska beslut ska genomföras och följas upp*
- ✓ *Tyresö kommun ska lyckas väl med att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla den kompetens som behövs, nu och i framtiden*
- ✓ *Kommunen ska följa gällande lagstiftning och se till barnens bästa*
- ✓ *Kommunen ska bemöta Tyresöborna på ett professionellt, trevligt och förstående sätt*
- ✓ *Kommunen ska ge god service till företag som verkar och vill etablera sig i Tyresö*
- ✓ *Kommunen ska renovera kommunala fastigheter löpande efter framtagna plan*
- ✓ *Kommunen ska bygga ut fler skolplatser i ett aktivt samarbete med privata aktörer*
- ✓ *Tempot i kommunens digitalisering ska öka och spegla tiden vi lever i*
- ✓ *Konkurrensneutralitet och valfrihet skall vara grunden för tjänster som utförs för kommunen*
- ✓ *Sänk byggtakten och öka framkomligheten för alla trafikslag*

Beslutspunkter

1. Utdebiteringen för 2024 fastställs till 19,50 kronor per skattekrona.
2. Målområden och mål för perioden 2024-2027 fastställs enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag.
3. Politiska uppdrag enligt Moderaternas och Kristdemokraternas kommunplansdokumentet fastställs (se sid. 6-9).
4. Budgeterade ramanslag per verksamhetsområde för budgetåret 2024 fastställs:

Verksamhetsområde	Anslag 2024
Förskola	372 200 000 kr
Grundskola	893 600 000 kr
Gymnasieskola	277 100 000 kr
Vuxenutbildning	31 000 000 kr
Individ- och familjeomsorg	308 900 000 kr
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	320 000 000 kr
Äldreomsorg	453 800 000 kr
Bibliotek, kultur & fritid (inklusive fritidsgårdar)	131 900 000 kr
Bygglövsverksamhet	9 800 000 kr
Samhällsbyggnad	187 700 000 kr
Gemensam verksamhet	262 200 000 kr
Politisk verksamhet	33 500 000 kr

5. De i kommunplanen föreslagna planer för ramanslag 2025-2027 räknas om och fastställs enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag.
6. Anslagen till förskola, fritidshem, grundskola och gymnasieskola baseras på beräknad volym, och avräkning mot faktisk volym sker vid bokslut.
7. Resultaträkning, kassaflödesanalys och balansräkning för budgetåret 2024-2027 räknas om och fastställs enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag.
8. För 2024 får resultatutjämningsreserven användas för att täcka upp det budgeterade underskottet på 21 800 000 kronor.
9. Internräntan för 2024 fastställs till 2,5 procent.

10. Lån får tas upp inom en ram på 2 000 miljoner kronor.

11. Ramen för koncernens rörelsekrediter fastställs till 150 miljoner kronor.

12. Kommunen tecknar sammantaget borgen såsom för egen skuld för Tyresö Bostäder AB:s låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 2 300 miljoner kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader.

13. Borgensavgiften för Tyresö Bostäder AB fastställs till 0,4 procent av vid var tidpunkt utnyttjad del, för övriga borgensåtaganden fastställs borgensavgiften i varje enskilt fall.

14. I övrigt godkänns Moderaternas och Kristdemokraternas förslag till kommunplan för 2024-2027 med budget för 2024.

Breviksmaren

Arbetslinjen och blomstrande företag

Det är inte vi politiker som skapar jobb och tillväxt utan det gör företagare, entreprenörer och livskraftiga företag. Företagaren och företagen ska uppskattas, inte bara beskattas.

Vi vill upprätta ett företagarråd för att utveckla samarbetet mellan politiker, tjänstemän, företagarföreningar och företagare. Syftet är att skapa en god dialog. Kommunens långsiktiga satsningar inom näringslivsområdet ska vara väl förankrade och önskade av näringslivet. Att det finns mark och lokaler så att företag kan växa på hemmaplan och inte behöver lämna kommunen är vår tydliga ambition.

Vi vill införa servicegarantier för företagare. Som företagare har man olika mycket kontakt med sin kommun beroende på vilken bransch man verkar i. Vanliga ärenden kan handla om exempelvis bygglov, serveringstillstånd och hantering av livsmedel. För den enskilde företagaren är det av yttersta vikt att hantering av ärenden sker skyndsamt med en hög servicegrad där handläggaren förstår företagarens situation. Inför servicegarantier för de lokala företagen och inför tidsgränser för samtliga tjänster. Överskrids gränserna ska också kompensation utgå.

- ✓ *Upprätta ett företagarråd för att utveckla samarbetet mellan politiker, tjänstemän, företagarföreningar och företagare*
- ✓ *Inför servicegarantier för företagare*

Socialtjänst, social omsorg och arbetsmarknad

Socialtjänsten har en grundläggande funktion i vårt välfärdssamhälle, det yttersta skyddsnätet. Socialtjänsten ska bidra till att förebygga, förhindra och bryta utanförskap. Det handlar om att ge stöd till barn och unga som far illa samt vuxna som behöver hjälp för att kunna komma tillbaka, men också om att ställa krav för att var och en ska ta ansvar för sitt eget liv och försörjning. Varje krona som går till bidrag till den som kan arbeta är en krona som kunde gått till exempelvis skolan, äldreomsorgen eller trygghetsinsatser.

I dag är det upp till varje kommun att kräva motprestationer från arbetsföra personer som erhåller ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet. Vi anser att det ska vara obligatoriskt att söka arbete från dag ett samt göra sig tillgänglig för kommunens aktiviteter, såsom jobsatsning eller motsvarande, för att härigenom öka sin egen anställningsbarhet. I annat fall ska stödet reduceras eller helt förverkas. Aktivitetskrav och hög förväntan om att förändra sin situation i kombination med ekonomiska drivkrafter bidrar till kortare tid i utanförskap, mindre passivitet och är även en viktig pusselbit till integration. I Tyresö har personer som kan försörja sig själva kraftigt minskat under åren 2019-2021. Vi vill att fler ska gå från bidrag till jobb, och fler ska jobba mer. Vi behöver vända den negativa utvecklingen, bidragslinjen måste ersättas av arbetslinjen.

Hembesök är ett verktyg för att rätt stöd ska kunna ges men också i kampen för ökad jämställdhet. En hög andel som får ekonomiskt bistånd är kvinnor födda utomlands. Även ensamstående kvinnor med barn är överrepresenterade. Genom hembesök kan grupper som fastnat i utanförskap fångas upp på ett bättre sätt. Hembesök är också viktigt för att identifiera fusk och felaktiga utbetalningar.

Vi kommer att prioritera arbetet med SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid) för att förhindra och förebygga att ungdomar hamnar i kriminalitet, rekryteras till kriminella gäng och/eller inleder missbruk. Målet är att ungdomarna ska ha en fungerande skolgång och ett liv fritt från kriminalitet och droger.

- ✓ *Ökad självförsörjning och fler ska gå från bidrag till jobb*
- ✓ *En välfungerande socialtjänst med möjligheten att kunna välja utförare*
- ✓ *Införa integrationsplikt för nyanlända. Deltagande i SFI och samhällsinformation ska vara obligatoriskt*
- ✓ *Motprestationer från arbetsföra personer som erhåller ekonomiskt bistånd (exempelvis försörjningsstöd). Alla som kan arbeta ska också göra det.*
- ✓ *Utöka frekvensen av hembesök till hushåll som uppbär försörjningsstöd*
- ✓ *Prioritera arbetet med SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid)*

En förskola och skola för var och en

Vår vision är att Tyresö ska vara en av Sveriges bästa skolkommuner. För att nå visionen ska vi sätta kunskap, trygghet och delaktighet i fokus.

För oss är elevers och föräldrars rätt att välja skola självklar. Tydliga kvalitetskrav och skarp tillsyn säkerställer god kvalitet. Vi ska ha lärmiljöer som är likvärdiga och bidrar till kunskapsutveckling. Våra utemiljöer ska locka till lek, rörelse och lärande.

Det är i förskolan kunskapsresan börjar. Barn och elever ska, oavsett bakgrund och kön, få en bra utbildning och en stabil grund för att kunna förverkliga sina drömmar. Varje barn i varje ny generation ska få en chans att forma sitt eget liv. Vi verkar för en hög personaltäthet och små barngrupper.

Vi har höga förväntningar på varje individ att eleven ska kunna lyckas efter sina egna förutsättningar. Elever ska få de verktyg som krävs vare sig de riskerar halka efter eller behöver extra utmaningar.

Skolans kompensatoriska uppdrag är tydligt och ska följas samt följas upp. Trygghet och studiero är betydelsefullt för hur eleverna kommer att lyckas nå målen för utbildningen. Relationer mellan lärare och elever ska vara tillitsfulla och åtgärder ska sättas in för att uppnå studiero.

Tyresö ska erbjuda god tillgång till välutbildade lärare, ett gott ledarskap och undervisning av hög kvalitet i alla våra skolor.

- ✓ *5 miljoner extra till grundskolan för att öka studieron och tryggheten*
- ✓ *Insatser och förebyggande åtgärder för att barn och unga ska få stöd i ett tidigt skede*
- ✓ *Elever ska få de verktyg som krävs vare sig de riskerar halka efter eller behöver extra utmaningar*
- ✓ *Våra skolor och förskolor ska ha regelbundna kvalitetsuppföljningar*
- ✓ *Prioritera arbetet med SSPF (se sid 13)*

Konceptförskolan
Vattenhulet

Trygghet, kvalitet och guldkantad tillvaro för våra äldre

När du inte kan bo hemma längre ska du erbjudas en modern äldreomsorg och känna dig trygg med att du får den omsorg du har rätt till. Maten ska smaka gott och du ska välja vad du vill dricka till. Vi vill öka fokus på den enskildes trivsel inom äldreomsorgen.

På ålderns höst är det ibland svårt att orka med att leva det liv du är van att leva. Då ska hemtjänsten vara av god kvalitet som ett alternativ när du behöver hjälp i hemmet. Tyresö ska upprätthålla att så få olika personal som möjligt besöker de äldre i hemmen.

Dagverksamheter, trygghetslarm och annan välfärdsteknik ger möjligheter att bo kvar hemma i högre utsträckning. I samverkan med föreningar och hemtjänsten ska det också finnas ett gott utbud av aktiviteter och träffpunkter för ett rikt och aktivt liv för alla seniorer.

Silviacertifieringen inom demensvård ska fortsätta. Det säkerställer att undersköterskor och andra yrkesgrupper har hög kompetens inom området. Tyresö ska ha en demensvård i toppklass.

Du ska alltid ha rätt att välja utförare som passar dig bäst. Moderaterna initierade under vårt styre så kallade värdighetsgarantier. Dessa ska efterlevas och följas upp med tillsyn som säkerställer god kvalitet för våra äldre.

Vi vill även införa språkrav inom äldreomsorgen. Vi behöver stärka kunskaperna i det svenska språket bland personal inom äldreomsorgen. De äldre ska känna trygghet genom att kunna bli förstådda.

- ✓ *5 miljoner extra till hemtjänsten för att stärka kvalitet och måluppfyllelse*
- ✓ *Inför språkrav – det är en viktig trygghetsfaktor att bli förstådd*
- ✓ *Självbestämmande, rätten till ett privatliv och kroppslig integritet*
- ✓ *Gott bemötande, individanpassning och delaktighet*
- ✓ *Hög kvalitet, meningsfullhet och trygghet*

Nedsatt förmåga ska inte vara ett hinder

I Tyresö ska alla ha möjlighet att delta i samhället utifrån sina förutsättningar. Den som har en funktionsnedsättning ska kunna vara en del av samhällsgemenskapen genom utbildning, arbete och sysselsättning anpassat efter sin egen förmåga. Det ska finnas tillgång till boendeformer och hjälpmedel som möter varje individs behov.

En funktionsnedsättning ska inte begränsa möjligheterna för den som kan och vill jobba utifrån sin egna förmåga. För de som på grund av funktionsnedsättning inte har möjlighet att delta i arbetslivet överhuvudtaget vill vi öka möjligheterna till en meningsfull daglig sysselsättning.

Funktionshinderrådet ska ge perspektiv på funktionshinderfrågor när beslut i kommunen ska fattas. Rådet är en länk mellan Tyresö kommun och organisationer för personer med funktionsnedsättning. För oss är det viktigt att samverkan fungerar som det är tänkt och beaktas.

LSS ska garantera att personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar får stöd som kan undanröja svårigheter i vardagen. Stödet syftar till att hjälpa människor med funktionsnedsättning att i så stor utsträckning som möjligt leva friare och mer självständiga liv.

Det är viktigt med ständiga kvalitetsförbättringar inom hela verksamhetsområdet efter en tydlig och långsiktig plan. För att bibehålla god kvalitet i alla led ska interna kontroller öka samt utvärderas. Endast det bästa är gott nog.

- ✓ *Prioritera en aktiv fritid för barn och unga med funktionsvariation*
- ✓ *Självbestämmande, rätten till ett privatliv och kroppslig integritet*
- ✓ *Gott bemötande, individanpassning och delaktighet*
- ✓ *Hög kvalitet, meningsfullhet och trygghet*

LSS-boende
i Tyresö Strand

Kultur och fritid

När Tyresö växer är det viktigt att utbudet och möjligheterna till kultur- och fritidsaktiviteter följer med. Vi vill möjliggöra för kulturen och idrotten att växa, både genom egna arrangemang och investeringar men även genom att aktivt stödja föreningslivet.

Nolltaxa för barn och ungdomar ska finnas kvar, vilket innebär att föreningar kan nyttja kommunala anläggningar utan kostnad. Vi vill även öka utbudet av aktiviteter för funktionsnedsatta barn och ungdomar.

Närheten till orörda skogar och den vackra skärgården ger fantastiska möjligheter till friluftsliv. Idag är Tyresö en av Sveriges mest naturskyddade kommuner. Mer än en tredjedel av Tyresö är skyddat som nationalpark eller naturreservat.

Tyresös kulturstipendium ska gå till ungdomar (13-20 år) som bor i Tyresö. Pengarna ska användas för att anordna ett konstnärligt eller kulturellt arrangemang som är öppet för alla och som äger rum i Tyresö på fritiden.

- ✓ *Aktivt stödja föreningslivet*
- ✓ *Erbjuda profiltid i varje kommunal del*
- ✓ *Föreningar som har verksamhet för barn och unga ska nyttja kommunala anläggningar utan kostnad*
- ✓ *Prioritera arbetet med SSPF (se sid 13)*
- ✓ *Kommunens kulturstipendium ska gå till ungdomar som bor i Tyresö*

Strandvallen

Ett grönt och hållbart Tyresö

Tyresö behöver en långsiktig miljöpolitik. Hållbarhet handlar om att eftersträva balans mellan miljöhänsyn, ekonomi och sociala frågor. Ensidigt fokus på endera av dessa tre delar riskerar att skapa problem på både kort och lång sikt. Vi ska därför värna om och arbeta för stärkt miljöhänsyn på ett sätt som samtidigt säkerställer att det gör skillnad på riktigt.

Människan och naturen samt dess tillgångar är vår utgångspunkt i miljöpolitiken. Vi tar hand om naturen och förvaltar våra naturtillgångar väl. Vi vill ha en levande vattenmiljö och fokuserar på insatser för rena hav och vattendrag, med en minskad miljöbelastning och ökad biologisk mångfald.

Naturen skänker oss möjligheter till rekreation och avkoppling. I Tyresö ska alla kunna njuta av den natur som är vår – i dag och i morgon.

- ✓ *Samhällsbyggnadsplaneringen behöver ta hänsyn till ökat antal elfordon och olika laddningsmöjligheter ska skapas*
- ✓ *Kommunen ska fortsätta att välja miljövänliga alternativ och samordna transporter för att spara pengar och miljö*
- ✓ *Fler av kommunens fastigheter ska förses med solpaneler*
- ✓ *FN:s Globala mål för hållbar utveckling ska följas*
- ✓ *När kommunen bygger nytt ska vi ta hänsyn till hållbara material*
- ✓ *Kommunens miljöövervakning ska fortsätta*
- ✓ *Områden med särskilda natur- och/eller rekreativvärden ska värnas*
- ✓ *Vattenkvaliteten i vattendrag, sjöar och hav ska förbättras*
- ✓ *Förskolor och skolor ska vara kemikaliesmarta*

Omvärldsanalys

Varje år görs en omvärldsanalys för att kommunen på bästa sätt ska kunna möta en föränderlig omvärld. I årets omvärldsanalys har vi använt olika metoder för att samla in data och fånga så många perspektiv som möjligt.

Omvärldsanalysen bygger på:

- Nämndplanernas omvärldsanalyser som antogs i januari 2023, årsredovisningen 2022 och föregående års omvärldsanalys.
- Rapporter och forskning från myndigheter och organisationer, till exempel Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
- Omvärldsbevakning från sakkunniga tjänstepersoner
- Workshops som hållits med unga Tyresöbor på Nyboda fritidsgård och Bergfotens fritidsgård samt med äldre Tyresöbor på Träffpunkten Kopp & själ

Omvärlden präglas av invasionen av Ukraina och dess följdverkningar i form av flyktingmottagande och ett i övrigt känsligt säkerhetsläge. Dessutom befinner vi oss i en tid av ökade energipriser, inflation på många varor och ökande räntor. Utöver detta finns ihållande trender och problembilder som klimatförändringar, ökad försörjningsbörda, polarisering, digitalisering och bostadsutmaningar som kommunen behöver förhålla sig till.

I texten presenteras olika omvärldsfaktorer. För varje del finns även inriktningar som visar på vad kommunen kan göra för att möta och hantera omvärldsfaktorerna, så kallade förändringstryck.

Beredskap för förändrade förutsättningar i omvärlden

De senaste årens globala kriser har ökat fokus på risker och vår sårbarhet samt tydliggjort behovet av beredskap. Ingen vet precis hur kommande kriser kommer att se ut, men de blir sannolikt helt annorlunda och med andra och oväntade konsekvenser än tidigare.

Det är viktigt att se krisberedskapen som den förmåga som skapas i många aktörers dagliga verksamhet och inte bara förmågan hos en utpekad organisation eller en aktör. Därför behöver kommunen se till att krisberedskapen får genomslag i hela verksamheten. Krisberedskapen bör därför i så hög utsträckning som möjligt integreras i den ordinarie styr- och ledningsmodellen.

Förändringstryck

- Utveckla samhällsviktiga verksamheters arbete med kontinuitetshandling, eller plan B.
- Ökad polarisering och utsatthet – värna det demokratiska samhället
- I Sverige är befolkningens tillit till medmänniskor och till samhällets institutioner fortsatt hög ur en internationell jämförelse, vilket är en stor styrka. Det finns dock tendenser sedan ett par år tillbaka att tilliten minskar.

Kopplat till detta ser vi ökade skillnader vad gäller till exempel arbetslöshet, skolresultat, hälsa, valdeltagande och upplevd trygghet inom kommunen såväl som mellan kommuner och regioner.

Ensamhet och social isolering är ett folkhälsoproblem som kan väcka känslor av utanförskap och otrygghet och har en negativ påverkan på både den fysiska och psykiska hälsan. Stöd och insatser behöver anpassas för att ge alla människor, oberoende vem man är eller om man befinner sig i en särskilt sårbar grupp, samma möjligheter att delta i samhället.

Förändringstryck

- Värna ungas välmående och motverka framtida utanförskap genom främjande arbete.
- Fånga upp ofrivillig ensamhet tidigt och erbjuda stöd för att bryta den.
- Förstärka demokratiska värden och delaktighet genom att utveckla samverkan mellan kommun, föreningsliv och näringsliv.
- Förebygga att ungdomar hamnar i en kriminell livsstil genom samordnade insatser.
- Beakta sårbara gruppers utsatthet för social isolering genom att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer.

Ökat behov av livslångt lärande och kompetensförsörjning

Glappet mellan personer i arbetsför ålder och personer i behov av förskola, skola och äldreomsorg är historiskt högt och innebär stor konkurrens om rätt kompetens.

Kompetens som finns i organisationen behöver användas och utvecklas utifrån verksamhetens behov. Genom att organisera arbetet annorlunda kan både personal och verksamhet utvecklas, och resurser användas effektivt.

Samtidigt som kompetensförsörjning är ett problem står många människor utanför arbetsmarknaden, med kompetens, kunskap och förmågor som vi behöver bli bättre på att inkludera.

Förändringstryck

- Utveckla nya arbetssätt för att attrahera, utveckla och behålla kompetens.
- Tillämpa ett tillitsfullt ledarskap.
- Bidra till bredare rekrytering genom vuxenutbildning, arbetsmarknadsanställningar och integrerade språk- och yrkesutbildningar.
- Möjliggöra för äldre medarbetare att finnas kvar och bidra genom mer flexibla arbetstidslösningar.

Digitalisering, digital säkerhet och delaktighet

Den digitala utvecklingen går i en rasande takt och hastigheten bara ökar. Rätt hanterad kan digitaliseringen bidra till att skapa en effektivare och mer innovativ välfärd.

Styrning och ledning skapar förutsättningar att nyttja digitaliseringen på bästa sätt i strävan att utveckla verksamheten och öka nyttan för medborgarna. I det ingår både att öka effektiviteten i befintlig verksamhet och att tänka nytt genom att arbeta systematiskt med innovation.

Samhällstjänster till våra medborgare med hög tillgänglighet via internet exponerar också samma samhällstjänster för hotbilder som påverkas av det globala omvärldsläget. Samtidigt som vi blir digitala ökar behovet av skydd av information och risken för digitala angrepp.

Förändringstryck

- Öka kommunens digitala mognad, det vill säga sin förmåga att tillgodogöra sig nyttorna av digitalisering.
- Motverka digitalt utanförskap genom att tillhandahålla kunskapshöjande aktiviteter för kommunens medborgare.
- Utveckla och koppla ihop data- och integritetsskyddsfrågorna med informations- och cybersäkerhetsområdena.

Globala klimatförändringar får konsekvenser, nu och i framtiden

Kommunen har åtagit sig att bli en klimatneutral kommun i linje med Parisavtalet. Både de territoriella utsläppen och de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser som genereras av kommunkoncernen, företag och invånare i Tyresö måste på sikt bli netto noll.

Transporter står för en stor del av kommunens utsläpp och är därför ett prioriterat område. Kommunen har även ambition att driva omställningen till en cirkulär ekonomi. I detta ingår att minska de konsumtionsbaserade klimatutsläppen, fasa ut skadliga kemikalier, återbruk och återvinning samt skydda och stärka ekosystem och biologisk mångfald.

Sverige har redan blivit varmare och mer nederbördsrikt och framöver förväntas temperaturen att stiga än mer. Mer nederbörd ökar risken för översvämning, men vi riskerar även att få förändrad luftfuktighet, återkommande värmeböljor och torka.

Förändringstryck

- Prioritera de åtgärder som har störst effekt på att minska klimatutsläppen, till exempel som att ställa klimatkrav i betydande upphandlingar.
- Höj medvetenheten och våga pröva nya sätt för att ställa om till en cirkulär ekonomi.
- Välj ekologiska, närproducerade livsmedel för ett lågt klimatavtryck och främja biologisk mångfald.
- Analysera klimatförändringars påverkan på den byggda miljön och föreslå åtgärder för att förebygga risker.
- Tillgängliggör och skydda Tyresös natur och stärk dess förmåga att binda kol, reglera vattenflöden och hantera klimatförändringar.

Ekonomins utveckling och ekonomiska förutsättningar för Tyresö kommun

Svensk och global konjunktur har varit inne i en period av återhämtning efter pandemin, men nu försvagas konjunkturen i snabb takt. Vi står inför en omställning för att kunna möta förändrade förutsättningar, både på kort och lång sikt. Kommunsektorn behöver både hantera ett ekonomiskt tufft läge samtidigt som utmaningen med att hitta arbetskraft med rätt kompetens kommer öka väsentligt kommande år.

Vi behöver effektivisera och bromsa de ökade behoven av välfärd med hjälp av förebyggande arbete. Det krävs också nya arbetssätt, bland annat genom att nyttja digital teknik, stärka arbetsmiljön och skapa förutsättningar för fler att arbeta längre.

Förändringstryck

- Öka förmågan att anpassa verksamheten till förändrade förutsättningar med bibehållen leveransförmåga, kvalitet och god arbetsmiljö.
- Fortsätta arbetet med ständiga förbättringar och hitta smartare arbetssätt för att nå målen.
- Öka förmågan att jobba målsökande och innovativt.
- Effektivisera genom minskad byråkrati i hela organisationen samt sätta processer och sedan följa dem.

Långsiktig samhällsbyggnad i en föränderlig omvärld

Samhällsbyggnadssektorn påverkas starkt av den nuvarande ekonomiska situationen. Det ses en kraftig inbromsning i bostadsbyggande under de kommande åren. Kostnaden ökar även för kommunens egna investeringar. Samtidigt har vi ett åldrande fastighetsbestånd och en infrastruktur som kräver investeringar i närtid. I Tyresö finns många en- eller tvåpersonshushåll som fortsatt bor kvar i sitt småhus och attraktiva alternativ bör planeras.

Förändringstryck:

- Prioritera projekt som måste genomföras och sådana som är mindre konjunkturberoende.
- Utnyttja våra samhällsfastigheter under fler av dygnets timmar för att minska kostnader.
- Planera för en nyproduktion som kompletterar bostadsutbudet och möjliggör flyttkedjor.

Tyresö slott

Budgetförutsättningar 2024

God ekonomisk hushållning

Tyresö kommun ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Vad detta innebär uttrycks i de finansiella målen som har ett långsiktigt perspektiv – de syftar till att säkra ekonomisk stabilitet över tid.

Målresultat

Det finansiella mål om att kommunens målresultat (definierat som resultat exklusive jämförelsestörande poster) ska mätas över mandatperioden ligger kvar. Målresultatet i relation till skatte- och utjämningsintäkter har för mandatperioden fastställts till 2,0 procent enligt tabell nedan.

Resultat för budgetperioden 2023–2026	2023	2024	2025	2026
Skatte- och utjämningsintäkter	3 186,5	3 345,1	3 444,4	3 556,9
Årets resultat	64,5	-21,8	143,9	84,0
% av skatter och statsbidrag, för året	2,0	-0,7	4,2	2,4
% av skatter och statsbidrag, för mandatperiod	2,0	0,7	1,9	2,0

Tabellen visar resultaten enligt budget för kommande år och enligt prognos för 2023.

Ändrat pensionsavtal innebär ökade kostnader 2023 och 2024. För att undvika en alltför snabb omställning och ge utrymme för en kontrollerad anpassning av verksamheten har målresultatet satts till 2,0 procent. Målsättningen är att kvalitet och leveransförmåga mot medborgarna inte kommer att påverkas.

Skattenivå

Budgeten bygger på en kommunalskatt på 19,50 procent.

Högre pensionskostnader och ökade kostnader för finansiering

I december 2021 kom SKR och de fackliga organisationerna överens om en modernisering av det kommunala pensionssystemet. Det nya pensionsavtalet kommer att gälla för huvuddelen av alla anställda från och med 2023 och kommer att innebära högre pensionskostnader. Införandet innebär betydligt högre pensionskostnader men även ökade finansiella kostnader de två första åren, vilket påverkar budgeten för 2024. De finansiella kostnaderna ökar dessutom kraftigt som en effekt av den höga inflationen.

Ränteutveckling

De höjda räntorna påverkar kommunens upplåningskostnader. En stor del av kommunens upplåning har bunden ränta. När lånen omsätts och när kommunen tar upp nya lån för att finansiera investeringar tas dessa lån upp till högre räntor vilket höjer kommunens smittränta.

Internränta

Internräntan föreslås höjas från 1,25 till 2,5 procent, vilket överensstämmer med den internräntesats Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har rekommenderat för 2024.

Balanskravsbudget och resultatutjämningsreserven

Balanskravsbudget (Mkr)	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024
Året resultat enligt resultatuträkningen	185,0	0,6	64,5	-21,8
- samtliga realisationsvinster	-5,1			
+ Justering för realisationsvinster enligt undantags- möjlighet				
+ Justering för realisationsförluster enligt undantags- möjlighet				
+/- Orealiserade vinster och förluster i värdepapper				
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper				
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	179,9	0,6	64,5	-21,8
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserven	-50,0			
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv				21,8
Balanskravsresultat	129,9	0,6	64,5	-21,8

Förslaget till budget för 2024 visar på ett underskott på 21,8 mnkr. Kommunen har totalt avsatt 150 mnkr till resultatutjämningsreserven (RUR). Kommunens riktlinjer för RUR öppnar för att disposition ur RUR får ske när den årliga utvecklingen av rikets underliggande skatteunderlag understiger det tioåriga genomsnittet. Enligt SKR:s prognos kommer detta att ske 2023, 2025 och 2026 men inte 2024.

Den ekonomiska situation som finns inför 2024 beror på de kraftigt höjda pensionskostnaderna. Även tidigare har det förekommit att förändringar i den ekonomiska omvärlden har medfört kraftiga pensionskostnadshöjningar enstaka år. Senast detta hände var när RIPS-räntan sänktes i två omgångar under 2010-talet.

Budgetförslaget bygger på att kommunen disponerar ur resultatutjämningsreserven 2024 för att täcka underskottet och klara kommunallagens balanskrav. Detta förutsätter att en justering görs i kommunens Riktlinjer för RUR, så att dessa öppnar för att disponera ur RUR vid kraftiga engångsökningar av pensionskostnaden orsakat av ekonomiska förändringar (inflation, ränta, förändringar i RIPS regelverk). Ett sådant beslut bör fattas under 2023.

I budgeten har en kompensation lagts in för inflations- och löneutveckling med 4.1% uppräknings. Kompensationen har justerats så att ingen uppräknings utgår för kapitalkostnader.

Barnets bästa

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet men fyra av artiklarna utgör de grundläggande och vägledande principerna som alltid ska beaktas vid frågor som rör barn. Det handlar om barnets rätt till icke-diskriminering (artikel 2), barnets rätt att få sitt bästa prövat (artikel 3), barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) samt barnets rätt att komma till tals (artikel 12).

Kommunplanen är det övergripande dokumentet som fastställer målen för hela kommunens arbete och de ekonomiska förutsättningarna med beaktande av barnens bästa. I årets kommunplan finns fyra målområden som alla syftar till att skapa goda förutsättningar för alla medborgare i kommunen och i detta inkluderas givetvis barn. Ett medborgarfokus ska genomsyra allt arbete.

De fem målområdena (sid. 6-9) skapar förutsättningar för alla verksamheter att beakta barnets bästa i utredningar och beslut. Ett välfungerande samhälle gagnar barnens bästa.

Ambitionen i arbetet med kommunplan och budget har varit att möjliggöra för samtliga nämnder att i verksamhetsplaneringen synliggöra barnrättsperspektivet och tillämpa rättigheterna i verksamheten. Beslut och åtgärder som berör barn och unga fattas på nämndnivå och prövningarna bör göras på denna nivå. Där kan barn ges möjlighet att framföra sin åsikter. Det är också viktigt att barn informeras om sina rättigheter.

Yrkanden - bilaga 1

Barn- och utbildningsnämnden (verksamhetsområde 1, 2)

- Verksamhetsområde nr 1. Förskola och pedagogisk omsorg
- Verksamhetsområde nr 2. Grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem

Yrkanden

Verksamhetsområde nr 2

att Genom en engångssatsning ge 5 miljoner extra till grundskolan för att öka studieron och tryggheten.

Äldre- och omsorgsnämnden (verksamhetsområde 4, 5)

- Verksamhetsområde nr 4. Omsorg om personer med funktionsnedsättning
- Verksamhetsområde nr 5. Äldreomsorg

Yrkanden

Verksamhetsområde nr 4

att Fokusera på systematisk utveckling av kvalitet inom verksamhetsområdet, genom benchmarking, analyser och utvecklade arbetsprocesser.

att Öka förutsättningarna för en aktiv fritid för barn och unga med funktionsvariation, i nära dialog med kultur- och fritidsföreningar i kommunen.

Verksamhetsområde nr 5

att Införa språkrav inom äldreomsorgen – det är en viktig trygghetsfaktor att bli förstådd.

att Genom en engångssatsning ge 5 miljoner extra till hemtjänsten för att förstärka kvalitet och måluppfyllelse.

att Fokusera på systematisk utveckling av kvalitet inom verksamhetsområdet, genom benchmarking, analyser och utvecklade arbetsprocesser.

att Satsa strategiskt på välfärdsteknologi inom äldreomsorgen genom en sammanhållen plan för ökad delaktighet i samhället, ökad trygghet och ökad effektivitet.

Kultur- och fritidsnämnden, inklusive fritidsgårdar (verksamhetsområde 9)

- Verksamhetsområde nr 9. Bibliotek, kultur och fritid, inklusive fritidsgårdar

Yrkanden

att Stöden till studieförbunden ska tas bort.

att Tyresös kulturstipendium ska gå till ungdomar (13-20 år) som bor i Tyresö. Pengarna ska användas för att anordna ett konstnärligt eller kulturellt arrangemang som är öppet för alla och som äger rum i Tyresö på fritiden.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (verksamhetsområde 6, 7)

- Verksamhetsområde nr 6. Gymnasieskola
- Verksamhetsområde nr 7. Vuxenutbildning

Yrkanden

Verksamhetsområde nr 6

att Omedelbart starta en utredning om varför Tyresö gymnasium har en så låg rankning, när det gäller måluppfyllelse och kvalitet.

Arbetsmarknads- och socialnämnden (verksamhetsområde 3)

- Verksamhetsområde nr 3. Individ- och familjeomsorg

Yrkanden

Verksamhetsområde nr 3

att Införa oanmälda hembesök för att identifiera fusk och felaktiga utbetalningar.

att Alltid kräva motprestation från arbetsföra personer som erhåller ekonomiskt bistånd.

att Nå målet att öka självförsörjningsgraden till 2018 års nivåer.

Kommunstyrelsen (verksamhetsområde 10, 17, 19 samt Tyresö bostäder)

- Verksamhetsområde nr 10. Samhällsbyggnad
- Verksamhetsområde nr 17. Gemensam verksamhet
- Verksamhetsområde nr 19. Politisk verksamhet
- Tyresö Bostäder AB

Yrkanden

Verksamhetsområde nr 10. Samhällsbyggnad

att Revidera Översiktsplanen gällande ett halverat bostadsmål, det vill säga från 300 planerade bostäder till högst 150 bostäder per år i snitt.

att Organisera Stadsbyggnadskontoret efter Moderaternas byggtakt för att frigöra 10 miljoner till våra prioriterade kärnverksamheter, äldreomsorg och grundskola.

att Upprätta ett företagarråd för att utveckla samarbetet mellan politiker, tjänstemän, företagareföreningar och företagare.

Verksamhetsområde 17 Gemensam verksamhet

att Se över möjligheten att anlita ambulerande ordningsvakter.

att Genomföra en kartläggning av kommunens arbete för ökad trygghet (både förebyggande insatser, samverkan och andra trygghetsinsatser) i alla verksamheter med föreslagna åtgärder för att ge Tyresöborna effektfulla trygghetsinsatser.

att Ta fram en långsiktig plan gällande kommunens lokalförsörjning samt underhåll- och reinvesteringsbehov med tillhörande kostnader och åtgärder.

att Öka valfrihet inom all kommunal verksamhet, genom att erbjuda ett brett utbud av utförare och att skapa likvärdighet mellan olika driftformer.

att Ta fram en långsiktig ekonomisk plan med ett tioårsperspektiv som syftar till att stärka Tyresö kommuns ekonomi och att på sikt sänka skatten likt jämförbara kommuner. Planen ska skapa goda förutsättningar att möta kommunens framtida tillväxt och samtidigt garantera att kommunen levererar service och tjänster med hög och ökad kvalitet.

Verksamhetsområde nr 19

att Hållbarhetsutskottet slås ihop med Stadsbyggnadsutskottet och blir Miljö- och samhällsbyggnadsutskottet.

Investeringsprogram - bilaga 2

Vi minskar kommunens investeringar med totalt 338 miljoner jämfört med styret. Varav 93 miljoner prioriteras fram i tiden när behov uppstår. Moderaterna och Kristdemokraterna kommer alltid att i första hand prioritera kärnverksamheten och investera för barn, äldre och inom omsorg.

Vi befinner oss i en utmanande ekonomisk tid. Inflationen har ökat rejält, energipriserna är höga och matpriserna lika så. Det är alltid viktigt att vi politiker prioriterar ansvarsfullt för att förhindra att kommunens låneskuld inte skenar med höga räntekostnader som resultat.

Tyresö View

Nämndernas verksamhet - bilaga 3

Barn- och utbildningsnämnden

Verksamhetsområde 1 – Förskola och pedagogisk omsorg

Verksamhetsområdets uppdrag är att ansvara för förskola och pedagogisk omsorg för alla barn i förskoleålder i Tyresö kommun. Förskolan ska bedriva en god pedagogisk verksamhet. Förskolan ska vara trygg, lärorik och utvecklande för alla barn som går där. Utbildningen i förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och demokratiska värden. Förskolan ska uppmuntra och stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation, och alla människors lika värde. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Verksamheten styrs av skollagen och förskolans läroplan. Den pedagogiska omsorgens uppdrag är att erbjuda barn lärande, omsorg och omvårdnad. Läroplanen för förskolan ska vara vägledande för verksamheten. Inom verksamhetsområdet ligger ansvaret för barnhälsan, en stödfunktion som arbetar med konsultation till och handledning av förskolans personal med barnet i fokus.

Anslaget för förskola är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen 1-5 år.

Verksamhetsområde 2 – Grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem

Verksamhetsområdets uppdrag är att ansvara för grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem för alla barn i grundskoleålder i Tyresö kommun. Utbildningen i grundskolan syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och demokratiska värden. Den ska bidra till alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Grundsärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en utbildning anpassad till elevens förutsättningar och så långt det är möjligt motsvara den som ges i grundskolan. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Verksamheten styrs av skollag och läroplan. Inom verksamhetsområdet ligger ansvaret för elevhälsan, en verksamhet vars syfte är att arbeta förebyggande för att främja lärande och hälsa.

Anslaget för grundskola är beräknat utifrån demografisk utveckling i fem delar.

Grundskoleverksamhetens anslag beräknas separat för åldersgrupperna 6 år och 7-15 år.

Skolbarnomsorgen beräknas i tre åldersgrupper 6 år, 7-9 år samt 10-12 år.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Verksamhetsområde 6 – Gymnasieskola

Verksamhetsområdet ansvarar för gymnasieskola och gymnasiesärskola för alla ungdomar i gymnasieålder i Tyresö kommun. Syftet med gymnasieskolornas och gymnasiesärskolornas utbildningar är att förbereda eleven för framtida studier och arbetsliv. Varje elev ska utvecklas utifrån sin potential och individuellt lotsas fram till att nå sina utbildningsmål. Tyresö kommun har sedan 2011 tecknat samverkansavtal med övriga kommuner i länet. Detta innebär att eleverna kan söka till såväl fristående som kommunala skolor i hela länet och blir antagna på samma villkor, oavsett hemkommun. På Tyresö gymnasium finns yrkesprogram och introduktionsprogram. Gymnasiesärskolan för elever med målgruppstilhörighet erbjuder två yrkesinriktningar och ett individuellt program.

Anslaget för gymnasieskola är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen 16-18 år.

Verksamhetsområde 7 – Vuxenutbildning

Verksamhetsområdet ansvarar för vuxenutbildningen i Tyresö. Centrum för Livslångt Lärande (C3L) är Tyresö kommuns lärcenter för vuxenutbildning. C3L ska förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Syftet med verksamheten är att möjliggöra fortsatta studier. Centrum för Livslångt Lärande bedriver kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå, särskild undervisning för vuxna (sär vux), gymnasiala yrkesutbildningar, yrkeshögskoleutbildningar samt svenska för invandrare (sfi) och studie- och yrkesvägledning.

Anslaget för vuxenutbildning är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen 19-64 år.

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Verksamhetsområde 3 – Individ- och familjeomsorg

Verksamhetsområdets uppdrag är att utgöra ett skyddsnät för att de som bor eller vistas i Tyresö genom förebyggande och individuellt inriktade insatser. Målgruppen ska få den hjälp och det stöd de behöver för att kunna leva i ekonomisk och social trygghet.

Verksamhetsområdet ansvarar även för olika former av stöd och arbetsmarknadsåtgärder. Verksamhetens syfte är att hjälpa och stötta de Tyresöbor som är eller riskerar att bli arbetslösa samt arbeta för ett mer integrerat samhälle genom att underlätta för flyktingar, invandrare och personer med funktionsnedsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Verksamheten sker i samarbete med vuxenutbildningen och arbetsförmedlingen.

Anslaget för individ- och familjeomsorg är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen 0-64 år. Däremot beräknas medel riktat till arbete och integration utifrån åldersgruppen 19-64 år.

Äldre- och omsorgsnämnden

Verksamhetsområde 4 – Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområdets uppdrag är att genom olika former av omsorg och stöd skapa förutsättningar för Tyresöbor med funktionsnedsättning att kunna leva ett så självständigt liv som möjligt, välja sitt boende, ha en givande fritid och delta i arbetslivet samt att ge anhöriga som vårdar en närstående avlastning och stöd.

Anslaget för omsorg om personer med funktionsnedsättning är inte beräknat utifrån någon demografisk utveckling.

Verksamhetsområde 5 – Äldreomsorg

Verksamhetsområdets uppdrag är att genom bland annat stöd i hemmet eller vård- och omsorgsboende skapa förutsättningar för ett självständigt liv för Tyresöbor som inte längre själva klarar sin omvårdnad till följd av funktionsnedsättningar orsakad av åldrande eller sjukdomar samt att ge anhöriga som vårdar en närstående avlastning och stöd.

Anslaget för äldreomsorg är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen i 6 olika åldersgrupper: 65-69 år, 70-74 år, 75-79 år, 80-84 år, 85-89 år samt över 90 år.

Kultur- och fritidsnämnden

Verksamhetsområde 9 – Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar

Verksamhetsområdet omfattar bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar. Syftet med verksamheterna är att tillhandahålla ett brett och varierat kulturutbud och en meningsfull fritid för kommuninvånarna. Huvuddelen av verksamheten riktar sig till barn och ungdomar. Verksamheten ansvarar för kulturskolan som erbjuder barn och ungdomar verksamhet inom musik, dans, teater och bild samt för naturskolan.

Anslaget för bibliotek, kultur och fritid innehåller i år ingen kompensation för demografisk utveckling. Däremot beräknas medel riktat till fritidsgårdar är beräknat utifrån åldersgruppen 13-15 år.

Byggnadsnämnden

Verksamhetsområde 15 – Bygglov

Till bygglovsenhetens verksamhet hör att handlägga olika typer av bygglovsärenden, strandskyddsärenden, byggsamråd och tekniska samråd samt arbetsplatsbesök. En viktig del av verksamheten är även att ge råd till allmänheten och att utföra tillsyn. Syftet med verksamheten är att se till att plan- och bygglagen efterlevs.

Anslaget för bygglov är beräknat utifrån demografisk utveckling för åldersgruppen 0-w år.

Kommunstyrelsen

Verksamhetsområde 10 – Samhällsbyggnad

I verksamhetsområdet uppdrag ingår kommunens fysiska planering, gestaltning av offentliga miljöer, strategiskt miljöansvar, projektering och byggprojektledning kopplat till infrastrukturfrågor, exploatering och förvaltning av kommunens mark. Området ansvarar för drift och förvaltning av kommunens verksamhetsfastigheter. Ansvarar även för att kommunens vägar är bra, framkomliga och trygga med bra beläggning och god belysning samt för att den oexploaterade miljön vårdas, utvecklas och bevaras samt att verka för en långsiktig hållbar utveckling.

Inom samhällsbyggnad ingår även vatten och avlopp som ansvarar för att invånarna i Tyresö kommun förses med ett gott och friskt dricksvatten samt renhållning med uppdrag att upprätta kommunala föreskrifter för hantering av hushållens avfall samt att samla in, ta hand om och behandla detta avfall enligt gällande lagstiftning och på miljömässigt bästa sätt.

Anslaget för samhällsbyggnad, exklusive affärsverksamhet, ingår inte i den demografiska resursfördelningen.

Verksamhetsområde 17 – Gemensam verksamhet

Verksamhetsområdet Gemensam verksamhet uppdrag är att ansvara för kommunens övergripande styrning, planering och uppföljning av kvalitet, ekonomi och personalfrågor, lokalförsörjning samt att ge stöd till den politiska verksamheten. I verksamhetsområdet ingår även kommunens stöd- och servicekontor som internt ger stöd och service till andra kommunala verksamheter och som hanterar kommunens näringslivsfrågor. Verksamhetsområdet ska verka för att kommunens invånare ska vara nöjda med och ha god nytta av den kommunala verksamheten.

Verksamhetsområdet ansvarar också för kommunens medlemskap i kommunalförbund och gemensamma nämnder.

- Södertörns brandförsvärsförbund ansvarar för räddningstjänsten i 10 kommuner.
- Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund bedriver en viktig verksamhet när det gäller tillstånd och tillsyn inom miljö- och hälsoområdet.
- Södertörns överförmyndarnämnd är en gemensam nämnd som har hand om överförmyndarverksamheten.

Syftet med medlemskapet i kommunalförbund är att samverka, samordna och förbättra verksamheter som är viktiga och där gemensamt arbete ger bättre service till medborgaren.

Anslaget för gemensam verksamhet är inte beräknat utifrån någon demografisk utveckling.

Verksamhetsområde 19 – Politisk verksamhet

Verksamhetsområdet politisk verksamhet omfattar kommunfullmäktige och kommunstyrelsen inklusive råd och beredningar under kommunstyrelsen och ersättningar till årsarvoderade förtroendevalda. Även det politiska arbetet i nämnderna ingår i verksamhetsområdet. Verksamheten består till största del av kommunfullmäktiges, kommunstyrelsens samt nämndernas sammanträden, utbildningar och konferenser.

Vidare innefattas partistöd till de politiska partierna representerade i kommunfullmäktige samt stöd till den politiska organisationen i form av politiska sekreterare. Även administration av allmänna val och lokala folkomröstningar ingår i verksamhetsområdet.

Anslaget för politisk verksamhet är inte beräknat utifrån någon demografisk utveckling.

Öringesjön

